

**Koncepce činnosti a rozvoje ÚBS v období 1.10.2010 –
1.10.2013**
(rámcové poznámky)

Úvod

Ústav bohemistických studií UK FF dlouhodobě patří k předním pracovištím, která zabezpečují výuku oboru čeština pro cizince, a to nejen u nás, ale i v mezinárodním měřítku. Je institucí s nejdelší tradicí výuky češtiny pro jinojazyčně mluvčí v ČR, je jediným akademickým pracovištěm v ČR, které v současnosti nabízí navazující magisterské studium zmíněného oboru. ÚBS rovněž organizuje prestižní Letní školu slovanských studií a zajišťuje výuku v celé řadě dalších kurzů češtiny pro cizince (kurzy pro stážisty a postgraduandy, placené kurzy – Česká studia, večerní kurzy, intenzivní kurzy; kurzy pro posluchače programu Erasmus, ECES aj.).

Z výše uvedeného jednoznačně vyplývá, že si ÚBS nemůže v nadcházejícím období klást nenáročné cíle.

Hlavní záměry

Mým základním cílem pro nadcházející období je jednak udržení kontinuity činnosti ÚBS a zachování dobrého fungování pracoviště, jednak vytvoření podmínek pro další zkvalitnění jeho pedagogické i odborné činnosti. Mou ambicí je, aby se z ÚBS stalo skutečně moderní, kreativní a prestižní pracoviště, které bude působit v oblasti lingvistické bohemistiky a lingvodidaktiky.

Klíčové úkoly pro nadcházející tříleté období jsou následující:

- 1) Podstatné zvýšení a zkvalitnění odborné a publikační činnosti ÚBS, posílení jeho domácího i zahraničního renomé;
- 2) Provedení nutných personálních změn a organizační struktury pracoviště (z důvodů kvalifikačních i s ohledem na věk vyučujících);
- 3) Příprava pracoviště na následné úspěšné zvládnutí akreditací;
- 4) Udržení a event. i posílení ekonomického výkonu pracoviště;
- 5) Zajištění systémového řešení některých aktuálních, avšak dlouhodobě nedořešených záležitostí: zabezpečení odpovídajících vyučovacích prostor – zejména z hlediska kapacity – pro výuku (kurzy pro stážisty, některé výběrové semináře aj.); problematika výuky pracovníka (z hlediska úvazku i z perspektivy ekonomické) v akreditovaném předmětu pro jiné pracoviště v rámci FF UK; výuka zahraničních posluchačů v rámci kurzů pro stážisty a postgraduanty na ÚBS (udržení jejich únosného počtu v souvislosti s rostoucí úlohou mobility, event. navýšení počtu lektorských míst na ÚBS) apod.

Jednotlivá opatření

Nadcházející tříleté období se bude skládat z přechodného dvouletého úseku (1.10.2010 - 1.10.2012) a z akademického roku 2012 - 2013, ve kterém by měl ÚBS již působit v nových podmínkách.

Úvodní předchodné období je nezbytné mimo jiné z toho důvodu, že má většina zaměstnanců řádnou pracovní smlouvu do roku 2012. Na začátku akademického roku 2010 – 2011 budou doplněny a upraveny pracovní smlouvy pracovníků ÚBS (půjde především o rozšíření náplně práce o vedení bakalářských prací). V souladu s koncepcí rozvoje ÚBS, kterou jsem předložil v rámci výběrového řízení na funkci ředitele ÚBS FF UK, budou na dva roky sloučeny dva stávající semináře v jeden.

Ad 1) Daný úkol je třeba pokládat za klíčový. Pro dosažení tohoto cíle je však nezbytně nutné vytvořit optimálnější platové podmínky pro práci zaměstnanců ÚBS,

zásadním způsobem změnit atmosféru na pracovišti a přístup k vědě, zatraktivnit odbornou práci a podstatně zvýšit její finanční ohodnocení.

Pokud jde o odbornou práci, rozhodl jsem o obnovení interního semináře ÚBS, který bude od 1.10.2010 opětovně pracovat pod vedením prof. Fr. Čermáka a na kterém budou pracovníci ÚBS vystupovat s referáty a prezentovat výsledky své odborné činnosti. Vedení ÚBS rovněž vážně uvažuje o vydávání odborného periodika s názvem *Čeština jako jazyk cizí a druhý*.

Ad 2) V období let 2011 a 2012 budou vypsány konkurzy na většinu pracovních postů na ÚBS. Vypsání výběrových řízení by mělo výrazně přispět k omlazení pracoviště a k jeho odbornému posílení.

Ad 3) Pokud jde o akreditace, udělá vedení ÚBS maximum pro jejich úspěšný výsledek a bude se snažit posílit soběstačnost (semináře lexikologie, české literatury). Vzhledem k tradici i k současnému stavu však bude bezpodmínečně nutná podpora a pomoc ze strany zainteresovaných pracovišť FF UK.

Ad 4) Je v zájmu ÚBS a domnívám se, že i celé FF UK, udržet a event. i posílit v současné složité situaci financování veřejných vysokých škol úspěšnou ekonomickou činností zmiňovaného pracoviště.

Podoba a fungování ÚBS od 1.10.2012

ÚBS se bude skládat a) z odborného semináře, b) z lektorského semináře a c) z Letní školy slovanských studií.

Jak jsem již uvedl v materiálu pro výběrové řízení, budu respektovat nové rozdělení kompetencí, k němuž došlo od podzimu roku 2009 (ředitel ÚBS a relativně autonomní ředitel LŠSS v rámci ÚBS), a budu plně podporovat ředitele LŠSS PhDr. J. Hasila. Chod LŠSS a veškeré otázky s ním spojené (personální, koncepční, programové, ekonomické) proto ponechám ve značné míře jeho gesci.

Ad a) Pokud jde o odborný seminář (s ohledem na finanční i jiné možnosti pracoviště v něm bude působit zhruba polovina vyučujících), bude zaměřen

především na vědeckou práci (bude zajišťovat odborný rozvoj oboru čeština pro cizince i čeština jako cizí jazyk) a na výuku pro oborové zahraniční bohemisty v akreditovaných programech. Jedním z předpokladů pro zařazení do semináře bude titul Ph.D. (v ojedinělých případech nejpozději do roku 2013). Pracovnímu zařazení a náročným úkolům (viz dále) bude v rámci možností odpovídat i úvazek a finanční ohodnocení členů semináře.

Vedle celé řady standardních povinností (vedení a oponování bakalářských a diplomových prací, účast v komisích pro přijímací řízení a pro SZZK aj.) se budou členové odborného semináře podílet na grantových projektech a výzkumných záměrech, budou pravidelně publikovat (bude průběžně kontrolováno a vyhodnocováno).

Seminář zaměří svou činnost na následující prioritní okruhy otázek:

- 1) problematika didaktické gramatiky;
- 2) popis mluvnice současné češtiny pro jinojazyčné mluvčí;
- 3) sociokulturní problematika;
- 4) lingvodidaktické otázky výuky češtiny pro cizince.

Ad b) V lektorském semináři (zhruba polovina vyučujících ÚBS) bude hlavní náplní lektorů výuka převážně v kurzech pro stážisty a postgraduanty a příprava učebních materiálů češtiny pro cizince (učebnice, cvičebnice, prakticky zaměřené příručky). Povinností bude i vedení a oponování bakalářských prací a další podíl na chodu ÚBS (účast na přijímacím řízení, vypracování a oprava testů pro stážisty, zapisování a asistence u SZZK aj.). V souvislosti s pracovním zařazením se navýší stávající úvazek lektorů.

Ad c) Co se Letní školy slovanských studií týče, koncepci na dané období předkládá její ředitel, PhDr. J. Hasil.

(viz příloha)

Oblast personální a odborná

Vedle výše řečeného doplňuji ještě několik poznámek.

Věřím, že stávající doktorandi ÚBS dokončí svou odbornou přípravu v plánovaných termínech. Uvědomuji si mimořádnou závažnost této otázky a budu klást na její úspěšnou realizaci velký důraz.

Budu se snažit o vytvoření dobrých podmínek pro práci všech členů ÚBS, a to nikoliv pouze z hlediska ekonomického, ale i profesního a obecně lidského (přátelská atmosféra, ovzduší otevřenosti, kolegiálnosti). To je podle mého soudu jedním ze základních předpokladů dosažení dobrých a nadprůměrných výsledků.

Chtěl bych na tomto místě zdůraznit, že si vysoce vážím nelehké a společensky náležitě nedoceňované práce všech kolegů a že se pokusím učinit z ÚBS pracoviště, kde budou jeho členové nejen rádi pracovat a plnit povinnosti, ale kde budou ochotni odevzdávat i výkony a počiny „nepovinné“ a nadstandardní. Jiná cesta k vytvoření špičkového a mezinárodně uznávaného akademického pracoviště totiž nevede.

Mezinárodní spolupráce

Mohu konstatovat, že je ÚBS poměrně aktivně zapojen do mezinárodní spolupráce (stačí připomenout program Erasmus a partnery z Berlína, Gentu, Tampere, Santiaga de Compostela; nově se realizuje spolupráce s univerzitou v Lipsku). Je pro samozřejmé, že ÚBS bude v této spolupráci pokračovat a nadále ji rozvíjet (schválena je kooperace s univerzitou ve Lvově, rýsují se i další možnosti).

Spolupráce s praxí

Někteří zaměstnanci ÚBS dlouhodobě a úspěšně spolupracují s různými organizacemi a institucemi působícími v oblasti češtiny jako cizího jazyka (připomínám významnou spolupráci s MŠMT ČR, zejména s Výzkumným ústavem

pedagogickým; s Ústavem jazykové a odborné přípravy UK, s Asociací učitelů češtiny jako cizího jazyka a řadou dalších subjektů). Domnívám se, že je v dosavadních aktivitách nutné a prospěšné pokračovat, jsou ostatně ze strany daných partnerů od ÚBS vcelku logicky očekávány a požadovány.

Závěrem

Jsem si vědom toho, že splnění jednotlivých úkolů a cílů nebude jednoduché, ba právě naopak: ÚBS čeká nelehké období, kterým však musí úspěšně projít. Jsem hluboce přesvědčen jak o tom, že jsou stanovené záměry a priority správné a v současném složitém období jedině možné, tak rovněž o tom, že jsou reálné a splnitelné.

Věřím a doufám v podporu většiny pracovníků ÚBS, vedení fakulty i blízkých partnerských pracovišť FF UK a přistupuji k vedení ÚBS v nadcházejícím tříletém období s těmi nejlepšími úmysly, s chutí a s optimismem.

V Praze dne 30. dubna 2010

Doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc.
ředitel ÚBS FF UK

Perspektivy Letní školy slovanských studií v letech 2010 - 2013

Letní škola slovanských studií (dále LŠSS) v roce 2009 završila svůj již 53. ročník. Za dlouhou dobu svého působení si vydobyla odbornou prestiž mezi mezinárodní slavistickou a bohemistickou veřejností a vytvořila si své tradice a propracovaný systém svého komplexního pedagogického působení, jež je dáno především vzájemným prolnutím vnitřně diferencované jazykové výuky, přednáškového programu a programu kulturně společenského.

V roce 2009 postihla LŠSS citelná ztráta. 22. srpna zemřel její dlouholetý ředitel prof. PhDr. Jan Kuklík, CSc., který LŠSS v duchu jejího prvního ředitele LŠSS prof. Jaromíra Běliče vtiskl škole pevný a efektivní řád. Nové vedení LŠSS se ve svém dnešním působení snaží na tyto tradice navazovat a rozvíjet je dále.

Jubilejní 55. běh LŠSS bude doprovázet již tradiční mezinárodní symposium o češtině jako cizím jazyku.

Jak už bylo řečeno, LŠSS představuje vnitřně složitě provázaný komplex, v němž změna v každé složce znamená i složky ostatní. Proto je třeba všechny inovace hluboce promýšlet a posuzovat je v komplexu celého působení LŠSS.

Aby bylo zaručeno další efektivní působení LŠSS, je třeba pružně reagovat na nové podmínky, v nichž LŠSS působí.

1. V oblasti jazykové výuky je třeba neprodleně zahájit práce na přípravě speciálních nových učebních materiálů a učebnic, zejména pro studenty-začátečníky ze španělsky a z ruský mluvících zemí, dále učebnici konverzace pro mírně pokročilé a pro středně pokročilé studenty. Bylo by třeba vypracovat i další součást modulové učebnice Brána jazyka českého otevřená, a to pro začátečníky z německé oblasti. V delší perspektivě potom i novou učebnici českých reálií pro pokročilé a učebnice pro začátečníky na základě francouzštiny a angličtiny.

Je třeba dokončit již započatou transformaci vstupního testu a přistoupit k jeho elektronizaci (účastníci LŠSS by test vyplnili on-line ještě před svým

příjezdem do Prahy) tak, aby bylo možno provádět jemnější diferenciaci základních jazykových kursů, a to s ohledem na maximální efektivitu působení LŠSS. Bude třeba i upravit text certifikátu, který účastníci dostávají po absolvování LŠSS, aby odpovídal Společnému evropskému referenčnímu rámci pro jazyky.

Současně je nutno uvážlivě přistupovat ke zkvalitňování lektorského sboru především cestou získávání mladších spolupracovníků ke spolupráci, zejména z řad doktorandů UK FF, a při výuce uplatňovat ve větší míře nové progresivní metody výuky za pomoci moderní didaktické techniky.

2. V oblasti přednáškového programu i nadále realizovat tři přednáškové cykly s tím, že cyklus B a C by se realizoval střídavě a paralelně s cyklem A.

Je třeba dbát na výběr přednášejících tak, aby důstojně reprezentovali české humanitní vědy. K přednáškám zvát odborníky nejen z řad učitelů Univerzity Karlovy a Akademie věd ČR, ale i z dalších vědeckých a kulturních institucí. U přednášejících v cyklu C, jež je přednášen anglicky nebo německy, je třeba dbát i na jejich kompetenci přednášet a diskutovat v uvedených jazycích.

Je nezbytné zajistit, aby se přednášky konaly v posluchárnách vybavených funkční moderní didaktickou technikou.

Je nutno efektivně dořešit otázky spojené s vydáváním tradiční sborníkové řady Přednášky z XX. běhu LŠSS tak, aby nebyla sborníková řada přerušena a aby v nových podmínkách scientometrického hodnocení odborné činnosti bylo pro autory jednotlivých příspěvků přínosné ve sborníku publikovat.

3. Kulturně společenský program koncipovat tak, aby plně uspokojil začátečníky i pokročilé studenty a současně i ty, kteří do Prahy přijeli poprvé, i účastníky, kteří přijíždějí opakovaně.

Sobotní a nedělní exkurze připravovat s vědomím, že tvoří nedílnou součást komplexního pedagogického působení LŠSS. Proto je nezbytné, aby vedly na místa spojená s českou kulturou a historií a aby hlavním komunikačním prostředkem při nich byla čeština. Nelze zapomínat ani na to, že exkurze by měly mít i rekreační charakter.

Odpolední program zaměřit na seznámení účastníků se zajímavostmi Prahy a na to, aby přispíval k rozvoji komunikační kompetence účastníků LŠSS v češtině. Odpolední program by měl současně účastníkům představit Prahu jako hlavní město

České republiky, jako moderní multikulturní středoevropské centrum s bohatými kulturně historickými tradicemi; měl by přispět k propagaci tradiční i moderní české kultury.

Nadále pokračovat v bohatě diferencovaném večerním programu v klubovně na koleji (česká filmotéka, hudební večery, zpívání českých písní apod.).

4. Aby mohla LŠSS i nadále plnit své poslání v oblasti šíření znalostí českého jazyka a kultury, je nutné se soustředit ve spolupráci s vedením UK FF i s MŠMT ČR a rektorátem UK na zkvalitnění materiálně technického vybavení LŠSS (dostupnost funkční moderní didaktické techniky v učebnách a posluchárnách, v klubovně na koleji; přístup každého účastníka v průběhu LŠSS k internetu; dostupnost reprodukční techniky pro lektory; přístup účastníků i lektorů do fakultních knihoven atd.).

Je třeba po obsahové i grafické stránce zlepšit webové stránky LŠSS, aby lépe odpovídaly dnešním nárokům, aby více informovaly o dění na LŠSS a aby účinněji LŠSS propagovaly. Snažit se o tom, aby odkaz na ně byl umístěn na viditelném místě webových stránek fakulty i univerzity a aby lépe korespondovaly s webovými stránkami ÚBS.

5. Je třeba soustředit veškerou činnost LŠSS k tomu, aby i nadále měla dostatek finančních prostředků, jež by zajistily nejen její provoz, ale i další materiálně technický rozvoj a důstojné finanční ohodnocení lektorů a přednášejících.

6. V oblasti personální je nutno v období do roku 2013 zajistit nutnou postupnou obměnu vedení a sekretariátu LŠSS tak, aby i v dalších letech byla zajištěna kontinuita práce jejího vedení a sekretariátu. Nové spolupracovníky vybírat především z řad doktorandů UK FF.

Nadále je třeba průběžně zkvalitňovat a omlazovat i lektorský sbor LŠSS a kolektiv přednášejících.

V Praze dne 30. 4. 2010

PhDr. Jiří Hasil
ředitel LŠSS